MALTA

QORTI TA' L-APPELL

ONOR. IMHALLEF -- AGENT PRESIDENT ALBERT J. MAGRI

ONOR. IMHALLEF GEOFFREY VALENZIA

ONOR. IMHALLEF TONIO MALLIA

Seduta tas-6 ta' Ottubru, 2009

Appell Civili Numru. 47/2007/2

Francis Schembri

v.

Angelina Schembri u r-Registratur tal-Qorti tal-Magistrati ta' Ghawdex

Il-Qorti:

Illi dawn huma proceduri ta' ritrattazzjoni bazati fuq l-Artikolu 811(l) tal-Kodici ta' Organizzazzjoni u Procedura Civili li gew istitwiti wara d-decizjoni li tat din il-Qorti, diversament ippresjeduta, fil-kawza fl-ismijiet premessi fl-10 ta' Novembru 2008. Ghall-ahjar intendiment ta' dawn

il-proceduri, sejra tigi riprodotta bhala parti minn din id-decizjoni, is-sentenza intiera li tat din il-Qorti;
"1. Dan hu appell minn sentenza moghtija mill-Qorti tal-Magistrati (Ghawdex), Superjuri, Sezzjoni Gurisdizzjoni Generali fit-3 ta' Dicembru 2007. Il-kawza nbdiet b'rikors guramentat prezentat minn Francis Schembri fis-27 ta' April 2007.

"2. Brevement l-isfond ta' din il-kawza huwa s-segwenti. Il-partijiet, konjugi Schembri, jinsabu f'kawza ta' separazzjoni. Qabel ma nbdiet din il-kawza ta' separazzjoni permezz ta' rikors guramentat prezentat fid-9 ta' Marzu 2007 (Citaz 6/2007, fl-ismijiet Angiolina sive Lina Schembri v. Francis Schembri) u fil-mori tal-proceduri ta' medjazzjoni gew prezentati diversi rikorsi u nghataw diversi digrieti mill-qorti kompetenti li l-attur – appellant odjern – qed jikkontesta l-validita` taghhom.

"3. A skans ta' ekwivoci din il-Qorti taghmilha cara li fl-udjenza tat-3 ta' Novembru 2008 hija gibdet l-attenzjoni tal-partijiet – it-tnejn li huma assistiti mid-difensuri taghhom – li hija kienet ser toqghod unikament fuq l-atti kif jirrizultaw minn, u kif jinsabu fih, il-process *de quo*, u cioe` il-process tal-kawza 47/2007AE, u d-difensuri tal-partijiet ma sabu ebda oggezzjoni ghal dan. Dan qed jinghad ghax ifisser li ghal dik li hi s-sekwenza tal-fatti u tal-patafjun ta' rikorsi u digrieti involuti, din il-Qorti sejra neccessarjament toqghod fuq dak li jinghad fis-sentenza appellata. Il-Qorti Inferjuri, biex gabret din is-sekwenza u rriproducietha fis-sentenza (mhux minghajr diffikulta` evidenti!), neccessarjament kellha tara l-atti tal-medjazzjoni relevanti (kif jirrizulta mill-verbal tal-udjenza tas-17 ta' Ottubru 2007); din il-Qorti (il-Qorti ta' l-Appell), pero`, ser toqghod fuq il-fatti kif riprodotti fis-sentenza appellata, mhux biss ghax il-partijiet qablu ma' dan, izda wkoll ghax l-aggravji tal-appellant Francis Schembri huma ta' natura prettament legali.

"4. Qabel ma din il-Qorti tghaddi biex tirrikapitola fil-qosor il-fatti saljenti li taw lok ghal din il-kawza – il-fatti fid-dettal jinsabu fis-sentenza appellata li sejra tigi fi kwalunkwe kaz riprodotta fl-intier taghha – tajjeb li wiehed jissenjala wkoll

li d-disposizzjonijiet tal-ligi li l-aktar jikkoncernaw din il-kawza huma r-regolament 4(13) tal-A.L. 397/2003 u l-Artikolu 37(5) tal-Kodici Civili. Ir-regolament 4(13) jipprovdi hekk:

““Minghajr pregudizzju ghas-subregolament (11), kull parti tista’ filwaqt li jkunu ghadhom ghaddejjin il-proceduri ta’ konciljazzjoni, medjazzjoni, jew stadji ta’ qabel jew matul is-smigh tal-kawza [“pre-trial or trial stages, fit-test Ingliz]**, titlob lill-Qorti taghti dawk l-ordnijiet provvizorji jew tiddekreta tali provvediment jew mandat skond ma jistghu jkunu mehtiega biex tikkawtela kull interess li jista’ jkollha.”**

“U l-Artikolu 35(5) jipprovdi hekk:

““Id-digriet imsemmi fis-subartikolu (3) ma jibqax ezegwibbli jekk l-azzjoni ghas-separazzjoni li ghaliha jinghata permess ma tinbediex fi zmien xahrejn mid-data tad-digriet jew f’dak iz-zmien itwal li tista’ taghti l-qorti fl-istess digriet jew f’digriet iehor wara.”

“5. Nigu issa brevement ghall-fatti. Qabel ma bdiet il-kawza ta’ separazzjoni aktar ‘l fuq imsemmija bejn il-konjugi Schembri, kien hemm zewg ittri mibghuta minn Lina Schembri lir-registratur biex jinbdew il-proceduri ta’ medjazzjoni. L-ewwel ittra kienet dik tal-**20 ta’ Novembru 2006** – ghall-konvenjenza minn issa ‘l quddiem ser issir biss referenza ghan-numru li din l-ittra nghatalha mir-registratur, u cioe` **86/2006**. L-istadju ta’ medjazzjoni nghalaq bid-digriet tal-Qorti kompetenti tat-**28 ta’ Novembru 2006**, b’liema digriet, fost affarijiet ohra, il-mara giet awtorizzata biex tipprocedi bil-kawza ghas-separazzjoni minn zewgha. Evidentement it-terminu ta’ xahrejn kien jiskadi fit-**28 ta’ Jannar 2007**. Huma d-diversi rikorsi maghmula minn Lina Schembri wara t-28 ta’ Novembru 2006 u li gew degretati wara t-28 ta’ Jannar 2007, kif ukoll dawk ir-rikorsi maghmula wara t-28 ta’ Jannar 2007, li l-attur appellant qed jimpunja bil-proceduri odjerni. Biex tkompli tikkomplika s-sitwazzjoni, fl-**20 ta’ Frar 2007** Lina Schembri pprezentat ittra ohra (identika ghal dik tal-20 ta’ Novembru 2006), li nghatat in-numru

15/2007, u d-digriet li (ghat-tieni darba) awtorizzaha tipprocedi ghas-separazzjoni nghata fit-**2 ta' Marzu 2007**. L-attur appellant qed jikkontesta wkoll il-validita` ta' dak kollu li sar wara l-20 ta' Frar 2007 fl-atti 15/2007.

"6. Is-sentenza appellata tghid hekk:

"Rat ir-rikors guramentat prezentat fis-27 ta' April 2007 li permezz taghha l-attur ippremetta li:-

"Il-konvenuta Angelina Schembri bdiet proceduri ta' medjazzjoni u dan permezz ta' ittra numru 86/2006.

"Il-medjazzjoni inghalqet permezz ta' dikjarazzjoni min-naha ta' l-istess medjatrici fil-wiehed u ghoxrin (21) ta' Novembru, 2006.

"L-Artikolu 37(5) tal-Kodici Civili (Kap. 16 tal-Ligijiet ta' Malta) jghid illi d-digriet imsemmi fis-subartikolu (3) ma jibqax ezegwibbli jekk l-azzjoni ghas-separazzjoni li ghaliha jinghata permess ma tinbediex fi zmien xahrejn mid-data tad-digriet jew f'dak iz-zmien itwal li tista' taghti l-Qorti fl-istess digriet jew f'digriet iehor wara.

"Id-digriet imsemmi fl-Artikolu 37(5) gie moghti fit-tmienja u ghoxrin (28) ta' Novembru 2006, permezz ta' digriet numru 54/2006 wara li sar rikors minn Angelina Schembri fl-20 ta' Novembru 2006.

"Ma sar l-ebda rikors da parti ta' Angelina Schembri u ghaldaqstant ma inghata l-ebda digriet fejn it-terminu ta' xahrejn gie mtawwal u ghalhekk l-effetti tad-digriet numru 54/2006 ma baqghux ezegwibbli wara l-ghoxrin (20) ta' Jannar 2007.

"Barra minn hekk Angelina Schembri baqghet tintavola diversi rikosi fl-atti tal-ittra numru 86/2006 wara li kienet inghalqet il-medjazzjoni izda dawn ir-rikorsi gew ikkunsidrati u degretati ghad-detriment tal-attur.

"Fost dawn id-digrieti kien hemm ordni ta' zgumbrament li ma giex debitament notifikat lill-attur li per konsegwenza

tieghu, l-oggetti kienu jinsabu fil-garaxx tad-dar Redentur Triq Mattia Preti, Rabat, Ghawdex, gew depozitati ghand konsenjatarju fejn qeghdin jinzammu hemm bil-kera ghad-dannu tal-attur stess.

“Wara l-verbal fl-udjenza tal-20 ta’ Frar 2007, fejn l-attur talab sabiex jigu dikjarati nulli u bla effett dawn id-diversi rikorsi, il-Qorti astjeniet milli tiehu konjizzjoni ulterjuri tat-talba peress li hija ddegretat illi ma kienx il-kompitu taghha f’dik is-sezzjoni li tesprimi ruhha dwar in-nullita’ o meno ta’ xi procedura.

“Saret ittra ohra fl-20 ta’ Frar 2007 bin-numru 15/2007 sabiex il-konvenuta tkun f’posizzjoni li tintavola kawza ghas-separazzjoni u kontestwalment ukoll kien sar rikors bl-istess talbiet ta’ access, manteniment u min ghandu jabita fid-dar matrimonjali, u min ghandu jkollu pussess tal-vettura Toyota LCI 712 u l-istess medjazzjoni inghalqet minghajr ma nstemghu l-partijiet u di piu r-rikors gie degretat permezz tad-digriet datat it-tnejn (2) ta’ Marzu 2007, digriet numru 12/2007 (b’kondizzjoni differenti mill-ewwel digriet) u dan minghajr ma kien hemm ebda appuntament tas-smiegh tal-partijiet, liema udjenza hija mitluba mil-ligi ai termini tal-artiklu 37(3) tal-Kap. 16.

“Ghaldaqstant, l-attur talba lill-Qorti sabiex tiddikjara:-

“1. Ir-rikorsi u d-digrieti kollha li jinghataw wara l-ghoxrin (20) ta’ Jannar 2007 fl-atti tal-ittra numru 86/2006 kif ukoll ir-rikorsi u d-digriet 12/2007 flimkien ma’ dawk d-digrieti li emanew mill-istess digriet nulli u bla effett peress li ma sarux u ma nghatawx skond il-ligi.

“Bl-ispejjez kontra l-konvenut.

“Permezz ta’ risposta guramentata prezentata fid-19 ta’ Gunju 2007 (fol 8) il-konvenuta cahdet it-talbiet tal-atturi bhala nfondati fil-fatt u fid-dritt.

“Rat l-atti kollha tal-kawza.

“Permezz ta’ risposta guramentata prezentata fit-28 ta’ Gunju 2007 (fol. 12) il-konvenuta Registratur tal-Qorti tal-Magistrati Ghawdex iddikjarat li m’hijiex il-legittimu kontradittur u ghalhekk ghandha tigi liberata mill-osservanza tal-gudizzju.

“Rat l-atti kollha tal-kawza kif ukoll l-atti tal-ittri numru 86/2006 prezentata fl-20 ta’ Novembru 2006 u 15/2007 prezentata fl-20 ta’ Frar 2007 quddiem il-Qorti tal-Magistrati (Ghawdex) Gurisdizzjoni Superjuri Sezzjoni tal-Familja li saret riferenza ghalihom mill-partijiet.

“Semghet it-trattazzjoni orali tad-difensuri u n-nota ta’ sottomissjonijiet tal-partijiet.

“Rat il-verbal tas-seduta tat-30 ta’ Ottubru 2007 fejn jinghad li l-kawza thalliet ghas-sentenza.

“Ikkunsidrat:-

“1. Permezz ta’ ittra (numru 86/2006) prezentata fil-Qorti tal-Magistrati (Ghawdex) Gurisdizzjoni Superjuri Sezzjoni Familja fl-20 ta’ Novembru 2006, l-attrici talbet li tigi awtorizzatha:-
“(i) Tipprocedi ghas-separazzjoni;

“(ii) Tibqa’ tghix flimkien ma’ wliedha fid-dar matrimonjali;

“(iii) Tinghata l-kura u kustodja tal-minuri;

“(iv) Tiehu l-pussess tal-vettura Toyota LCI-712.

“2. Permezz ta’ digriet moghti fit-28 ta’ Novembru 2007 [**recte:** 2006] il-Qorti:-

“(i) Awtorizzat lill-attrici sabiex tipprocedi ghas-separazzjoni personali.

“(ii) Laqghet it-talba sabiex l-attrici tigi awtorizzata li flimkien ma’ wliedha tibqa’ tghix fid-dar matrimonjali bl-eskluzjoni tal-attur.

"(iii) Akkordat il-kura u kustodja tat-tfal minuri lill-konvenuta u ffissat hinijiet ghall-access.

"(iv) Iffissat retta alimentarja ghall-konvenuta u t-tfal minuri.

"(v) Awtorizzat lill-konvenuta sabiex taghmel uzu mill-vettura Toyota bl-eskluzjoni tal-attur.

"(vi) Innominat lil Dr. Tatianne Cassar sabiex wara li tisma lill-minuri tirrelata dwar x'jista' jsir fl-ahjar interess ta' l-istess.

"3. Wara li nghata d-digriet tat-28 ta' Novembru 2007 [**recte:** 2006] saru diversi rikorsi, pero' ma gie prezentat l-ebda rikors sabiex il-Qorti testendi t-terminu ghall-prezentata tal-kawza ta' separazzjoni.

"4. Fl-20 ta' Frar, 2007 il-konvenuta regghet ipprezentat ittra (numru 15/2007) fejn gie ripetut dak li inghad fl-ittra tal-20 ta' Novembru 2006. Kontestwalment gie prezentat rikors li permezz tieghu gew mitluba l-istess affarijiet li jissemmew fl-ittra u li dwarhom kien hemm diga' d-digriet tal-Qorti moghti fit-28 ta' Novembru 2007. Fir-rigward tal-ittra prezentata fl-20 ta' Frar 2007, permezz ta' digriet moghti fit-23 ta' Frar 2007 il-Qorti rriferiet il-kaz lill-medjatrici Ms. Erika Cutugno li min-naha taghha fis-27 ta' Frar 2007 ipprezentat nota li permezz taghha nfurmat lill-Qorti li *"diga kellha laqgha mal-partijiet fl-14 ta' Novembru 2006 kif ukoll tkellmet maghhom diversi drabi fuq it-telefon fejn deher car li l-partijiet ma jistawx jaslu ghal ftehim u li f'dan il-kaz il-medjazzjoni tkun inutli ghal-partijiet"*. Sussegwentement b'digriet moght fit-2 ta' Marzu 2007 il-Qorti:-

"(i) Awtorizzat lill-konvenuta Angelina Schembri biex tipprocedi ghas-separazzjoni;

"(ii) Awtorizzat lill-istess konvenuta sabiex tibqa' tghix flimkien ma' wliedha fid-dar matrimonjali bl-eskluzjoni ta' wliedha;

“(iii) Fdat lill-konvenuta l-kura u kustodja tat-tfal minuri u ffissat granet u hinijiet ghall-access favur l-attur;

“(iv) Iffissat retta alimentarja ta’ mitejn u hamsin lira Maltija (Lm250) fix-xahar bhala manteniment ghall-konvenuta u l-minuri;
“(v) Awtorizzat lill-konvenuta sabiex tkun tista’ taghmel uzu mill-vettura Toyota.

“Mill-atti tal-ittra numru 15/2007 jirrizulta li l-Qorti qatt m’appuntat ghas-smiegh ir-rikors intavolat mill-attrici. Fis-6 ta’ Marzu 2007 l-attur gie notifikat bid-digriet tal-Qorti u fis-7 ta’ Marzu 2007 ipprezenta rikors li permezz tieghu talab li d-digriet moghti fit-2 ta’ Marzu 2007 jigi mhassar ghaliex skond l-Artikolu 37(2) tal-Kodici Civili l-Qorti kellha tisma’ lill-partijiet qabel taghti digriet u f’kull kaz il-medjatrici lanqas m’ghamlet kuntatt mal-attur biex tara jekk minn Novembru 2006 is-sitwazzjoni kienitx inbidlet. B’digriet moghti fit-13 ta’ Marzu 2007, il-Qorti cahdet it-talba tal-attur billi ddikjarat li *“...u lanqas ma jistghu digrieti taghha f’din is-sezzjoni jigu attakkati bil-mod propost”*.

“5. Il-kawza ta’ **separazzjoni Angiolina sive Lina Schembri vs Francis Schembri** (Cit. Nru:- 6/2007) giet prezentata fid-9 ta’ Marzu 2007.

“6. Permez ta’ din il-kawza l-attur qieghed jikkontesta l-validita’ ta’ rikorsi u digrieti li nghataw wara t-28 ta’ Jannar 2007[1] fl-atti tal-ittra numru 26/2006 [**recte:** 86/2006] degretat fit-28 ta’ Novembru 2006. Dawn huma:-

“(a) Rikors tal-konvenuta prezentat fit-2 ta’ Jannar 2007 li permezz tieghu ntalbet varjazzjoni fir-retta alimentarja stabbilita bid-digriet tat-28 ta’ Novembru 2007. Ghal dan ir-rikors l-attur wiegeb fit-22 ta’ Jannar 2007 fuq il-meritu (ipprezenta wkoll kopji ta’ diversi formoli tat-taxxa) tat-talba ghall-awment. B’digriet moghti **fis-7 ta’ Frar 2007** il-Qorti laqghet it-talba u ordnat li l-manteniment

[1] Ghalkemm fir-rikors guramentat tissemma d-data 20 ta’ Jannar 2007, hu evidenti li dan hu zball in kwantu d-digriet li awtorizza lill-kovenuta sabiex tipprocedi ghall-firda personali hu datat 28 ta’ Novembru 2007.

jigi awmentat ghas-somma ta' mitejn u hamsin lira Maltija (Lm250) kull xahar. Mill-atti ma jirrizultax li l-Qorti kienet appuntat dan ir-rikors ghas-smiegh.

"(b) Rikors tal-konvenuta prezentat fit-22 ta' Jannar 2007 li permezz tieghu saret talba sabiex il-Qorti tordna minn fejn l-attur ghandu jigbor lit-tfal ghal skopijiet ta' access.

"(c) Rikors tal-konvenuta prezentat fil-25 ta' Jannar 2007 li permezz tieghu talbet sabiex l-attur jigi ordnat johrog minn garaxx u basement u tirrevokalu d-dritt li taghtu li jibqa' juzah *pendente lite*, il-konvenuta tinghata d-dritt tal-uzu tal-garaxx u basement, u tordna lill-attur sabiex jerga' jipprovdi s-servizz ta' l-elettriku fid-dar matrimonjali. B'digriet moghti fil-25 ta' Jannar 2007 il-Qorti ordnat lill-attur biex jerga' jipprovdi s-servizz ta' dawl fid-dar fejn kienet qeghda tghix il-konvenuta ma' wliedha, u appuntat ir-rikors ghas-smiegh ghat-Tlieta, **30 ta' Jannar 2007. F'dik is-seduta** l-Qorti tat digriet fis-sens li ordnat lill-attur sabiex johrog l-oggetti kollha li kellu fil-garaxx. Ghal finijiet ta' access gie ddikjarat li l-partijiet kienu qed jaqblu li t-tfal kellhom jingabru u jittiehdu minn quddiem l-Ghassa tal-Pulizija. Sahansitra fil-31 ta' Jannar 2007 l-attur rega' ghamel rikors sabiex il-Qorti thassar id-digriet li permezz tieghu gie ordnat inehhi l-oggetti li kellu minn gewwa l-garaxx, liema talba giet michuda b'digriet moghti fis-7 ta' Frar 2007.

"(d) Rikors iehor prezentat mill-konvenuta li permezz tieghu talbet li jinghata provvediment mill-Qorti sabiex jigi zgurat li l-attur jottempera ruhu mad-digriet moghti fit-30 ta' Jannar 2007, jittiehdu provvediment kontra tieghu, pendente lite l-konvenuta tinghata d-dritt ta' l-uzu tal-garaxx, l-oggetti jinhargu mill-garaxx bl-intervent tal-ufficjal ezekuttiv, u sabiex l-attur jigi ordnat ma jersaqx lejn il-garaxx. Rikors li gie notifikat lill-attur fis-6 ta' Frar 2007 u li wiegeb ghalih b'risposta prezentata fis-7 ta' Frar 2007. B'digriet moghti **fis-7 ta' Frar 2007** il-Qorti wissiet lill-attur li jekk ma kienx ser jobdi l-ordni moghtija fit-30 ta' Jannar 2007 fi zmien erbgha u ghoxrin (24) siegha, l-ufficjal ezekuttiv gie awtorizzat li *"jizgassa l-bieb ta' dan il-*

garage permess ta' mastrudaxx inkarigat minnu u jqabbad konsenjatarju sabiex jiehu f'idejh l-oggetti kollha li hemm fl-istess garaxx, kollox a spejjez ta' l-intimat".

"(e) Rikors prezentat **fit-12 ta' Frar 2007** mill-konvenuta sabiex jigi dikjarat li d-digriet tas-7 ta' Frar 2007 li permezz tieghu l-attur gie ordnat jibda jhallas is-somma ta' mitejn u hamsin lira Maltija (Lm250) fix-xahar bhala manteniment, jitqies li gie notifikat. **B'digriet moghti dakinhar stess** il-Qorti laqghet it-talba.

"(f) Rikors prezentat fit-12 ta' Frar 2007 mill-konvenuta fejn regghet saret talba sabiex jigi dikjarat li d-digriet tas-7 ta' Frar 2007 gie notifikat regolarment u sabiex jittiehdu proceduri ta' disprezz kontra l-attur. B'digriet moghti **fit-12 ta' Frar 2007** il-Qorti ffissat gurnata ghas-smiegh fir-rigward tat-talba sabiex jittiehdu proceduri ta' disprezz kontra l-attur u regghet ikkonfermat li skond l-Artiikolu 187 tal-Kap. 12 l-attur kien regolarment notifikat bid-digriet moghti fis-7 ta' Frar 2007.

"L-attur qieghed jikkontesta wkoll il-validita' ta' dak kollu li gara fl-atti tal-ittra numru 15/2007 peress li qieghed isostni li hemm ksur ta' dak li tiddisponi l-ligi in kwantu qatt ma kien hemm medjazzjoni u l-Qorti qatt m'appuntat ir-rikors ghas-smiegh.

"Ghalhekk fil-qosor il-lanjanza tal-attur li jirrizulta mill-premessi tar-rikors guramentat huma s-segwenti:-

"(a) L-effetti tad-digriet moghti fit-28 ta' Novembru 2006 (fl-atti tal-ittra numru 86/2006 degretat fit-28 ta' Jannar 2007[2] – digriet numru 54/2006) *"... ma baqghux ezegwibbli"* (paragrafu 5 tar-rikors guramentat – fol. 2) ghaliex l-azzjoni ghas-separazzjoni li ghaliha nghata permess ma nbditx fi zmien xahrejn mid-data tad-digriet (Artikolu 37[5] tal-Kodici Civili) u ma saret l-ebda talba ghall-estensjoni ta' dak it-terminu skond l-istess provvediment.

[2] Mhux kif jinghad fir-rikors guramentat (paragrafu numru 5) l-20 ta' Jannar 2007.

“(b) Wara li giet maghluqa l-medjazzjoni (ittra numru 86/2006), il-konvenuta baqghet tintavola diversi rikorsi li xorta gew kunsidrati u degretati ghad-detriment tal-attur wara li giet maghluqa l-medjazzjoni.

“(c) Fl-ittra numru 15/2007 li biha bdew proceduri ohra ta’ medjazzjoni, l-istess medjazzjoni giet maghluqa minghajr ma kien hemm smiegh u sahansitra gie degretat ir-rikors prezentat kontestwalment minghajr ma kien hemm smiegh kif jitlob l-Artikolu 37(3) tal-Kodici Civili (**ara paragrafu numru 9 tar-rikors guramentat**).

“7. Fl-ewwel lok il-Qorti ser tittratta l-eccezjoni moghtija mill-konvenuta Registratur tal-Qorti tal-Magistrati Ghawdex fis-sens li m’hijiex il-legittimu kontradittur (fol. 12). Ma tantx hemm x’jinghad f’dan ir-rigward. Il-proceduri huma bejn il-konjugi Schembri u l-konvenuta l-ohra ma kienet qatt parti ghal dawn il-proceduri. Minn qari tar-rikors guramentat hu evidenti li l-attur m’ghandu l-ebda lanjanza fil-konfront ta’ din il-konvenuta. Ghalhekk m’hemmx dubju li din il-parti giet imharrka inutilment u l-eccezzjoni ser tigi milqugha.

“8. Il-Qorti hi wkoll tal-fehema li ghandha tirrileva li ghalkemm l-attur qieghed jikkontesta r-rikorsi li saru mill-konvenuta u d-digrieti li nghataw wara t-28 ta’ Jannar 2007, hu stess baqa’ jaghmel rikorsi fl-atti tal-ittra numru 86/2006. Hekk per ezempju pprezenta rikors fil-31 ta’ Jannar 2007, 6 ta’ Frar 2007, 14 ta’ Frar 2007 biex jinghata provvediment mill-Qorti fuq kwistjonijiet differenti. Bl-istess mod baqa’ jikkontesta fil-meritu l-varji rikorsi li ghamlet martu. Kien biss f’seduta li saret quddiem il-Qorti fl-20 ta’ Frar 2007 li ghall-ewwel darba d-difensuri tal-attur issollevaw l-kwistjoni li tifforma l-meritu tal-kawza odjerna. Dan fit-tentattiv tieghu sabiex igib fix-xejn dak kollu li kien sar sa dakinhar.

“9. Jibda biex jinghad li l-Qorti hi marbuta bil-kawzali u t-talbiet kif proposti mill-atturi fir-rikors guramentat li bih inghata inizju ghal dawn il-proceduri gudizzjarji[3]. Kif

[3] *“....l-Qorti ma tistax tiehu konjizzjoni ta’ kawzali u ta’ domandi barra mic-citazzjoni”* (**Emmanuele Calleja vs Joseph Grech** deciza mill-Prim’Awla tal-Qorti Civili[3] fl-10 ta’ Gunju 1965 – Vol. XLIX.ii.955).

osservat il-Prim Awla tal-Qorti Civili[4] fil-kawza fl-ismijiet **Mekanika Limited vs Masco Security Services Limited** deciza fit-23 ta’ Mejju 2007, *“......il-Qorti ma tistax in linea ta’ principju ma tassekondax dak sottomess mis-socjeta` attrici, fuq l-istregwa tad-diversi sentenzi minnha citati (“**Gatt -vs-Galea**”, Appell Civili, 12 ta’ Lulju 1965 u “**Grech -vs- Saglimbene**”, Appell Civili, 9 ta’ April 1992, fost ohrajn), illi l-Qorti (u allura wkoll il-periti gudizzjarji minnha nominati) ma tistax temetti gudizzju fuq xi haga mhix rikjesta jew difiza mhix opposta ghax allura jigi li l-gudikant ikun qed jindahal fil-poter disposittiv tal-partijiet billi jaltera jew izid elementi mal-petitum u l-causa petendi ta’ lazzjoni, jew mad-difiza ghaliha, u b’ hekk jattribwixxi jew jinnega, skond il-kaz, lil xi wiehed mill-partijiet oggett divers minn dak rikjest jew kompriz fid-domanda jew fleccezzjoni. Dan, ammenokke, ma jkunx jitratta minn kwestjoni ta’ ordni pubbliku li l-Imhallef hu obbligat li jirrileva ex officio. Ara “**Cacciottolo utrinque**”, Appell Civili, 30 ta’ Gunju 1976”.* Qeghda ssir riferenza ghal din il-gurisprudenza in kwantu minn qari tan-nota ta’ sottomissjonijiet prezentata mill-attur hu evidenti li ssolleva ilmenti li ma nsibux fir-rikors guramentat li bih inghata inizju ghal din il-kawza. Hekk per ezempju hi l-allegzzjoni li l-atti tal-ittra numru 86/2006 m’ghandha l-ebda effett ghaliex ma sarux seduti quddiem il-medjatrici. Ghalhekk il-Qorti ser tkun qeghda taghti decizjoni fuq l-ilmenti kif ressaqhom l-attur fir-rikors guramentat. L-ilmenti tal-attur gew enumerati fir-rikors promotur (fol. 1-2). F’kull kaz pero’ rrizulta wkoll li b’digriet moghti fit-23 ta’ Novembru 2006 il-Qorti appuntat seduta fit-28 ta’ Novembru 2006 li fiha nstemghu l-partijiet. Ghalhekk wara n-nota prezentata mill-medjatrici fil-21 ta’ Novembru 2006 il-Qorti hadet l-inizjattiva li tisma’ lill-partijiet qabel ma tat id-digriet u kien biss wara li tat id-digriet li bih awtorizzat lill-konvenuta sabiex taghmel kawza ghall-firda personali. F’dan l-istadju jkun utli wkoll li ssir riferenza ghall-Artikolu 37 tal-Kodici Civili in kwantu huwa car li tnejn mit-tlett ilmenti tal-attur huma bazati fuq dan il-provvediment. L-Artikolu 37 jaghti dritt lil kull wiehed mill-

[4] Imhallef Philip Sciberras.

konjugi li ***"qabel jinbdew il-procedimenti"***[5] issir talba ghall-hlas ta' manteniment *pendente lite* u digriet biex jigi stabbilit min mill-partijiet ghandu jibqa' jghix fid-dar matrimonjali. Rikors li skond is-subinciz tnejn (2) ghandu jigi appuntat ghas-smiegh u jigi notifikat lill-kontroparti. Wara li l-Qorti tisma' lill-partijiet ghandha taghti digriet fuq it-talba (Artikolu 37[3]). Imbaghad l-Artikolu 37(5) tal-Kodici Civili (Kap. 16) jipprovdi:-

""Id-digriet imsemmi fis-subartikolu (3) ***ma jibqax ezegwibbli*** *jekk l-azzjoni ghas-separazzjoni li ghaliha jinghata permess ma tinbedix fi zmien xahrejn mid-data tad-digriet jew f'dak iz-zmien itwal li tista' taghti l-qorti fl-istess digriet jew f'digriet iehor wara"*.

"10. Kif rajna bl-ewwel ilment tieghu l-attur qieghed isostni li d-digriet moghti fit-28 ta' Novembru 2006 ma baqax ezegwibbli wara 28 ta' Jannar 2007 ghaliex sa dakinhar il-kawza ghas-separazzjoni kienet ghadha ma gietx prezentata (f'dan ir-rigward l-attur qieghed jinvoka l-Artikolu 37(5) tal-Kodici Civili). Dan il-provvediment qieghed jittratta biss kwistjoni ta' ezekuzzjoni tad-digriet u xejn iktar. Ma jfissirx b'daqshekk li bid-dekors tax-xahrejn stipulati fl-Artikolu 37(5) l-ordni tal-Qorti tithassar *ipso jure*. Ghalhekk jekk per ezempju bid-digriet ikun gie ordnat li *pendente lite* l-mara ghandha tibqa' tghix fid-dar matrimonjali u saz-zmien xahrejn mid-data tad-digriet ir-ragel ma jkunx ghadu gie zgumbrat mid-dar, il-mara ma tkunx tista' tezegwixxi it-titolu ezekuttiv (li f'dan il-kaz ikun id-digriet moghti mill-Qorti) billi titlob il-hrug ta' mandat ta' zgumbrament fil-konfront ta' zewgha. Id-digriet moghti mill-Qorti fuq rikors maghmul skond l-Artikolu 37(2) hu titolu ezekuttiv, u bhala tali jista' jigi ezegwit bhal kull titolu ezekuttiv iehor. L-effett li dan it-tip ta' digriet hu kwalifikat bhala titolu ezekuttiv ifisser li l-parti li favur taghha nghata d-digriet tkun tista' titlob il-hrug ta' wiehed mill-atti ezekuttivi kontemplati fl-Artikolu 273 tal-Kap. 12. Mal-eghluq tax-xahrejn ma jfissirx li dak id-digriet jitlef il-validita' jew isir null imma ma jibqax titolu ezekuttiv. Il-

[5] Minn qari ta' dan il-provvediment jidher li l-istadju *"qabel jinbdew il-procedimenti"* jirreferi ghall-perjodu qabel il-prezentata tal-kawza ta' separazzjoni.

Qorti hi tal-fehma li sabiex ikun hemm tibdil irid ikun hemm ordni ohra tal-Qorti. Fl-ahharnett il-Qorti thoss li ghandha tirrileva wkoll li dan l-ilment (kif spjegat f'paragrafu numru hamsa [5] tar-rikors guramentat) ma jsib ebda riskontru fit-talbiet tal-attur.

"11. Fir-rigward tat-tieni ilment li jittratta dwar ir-rikorsi u digrieti li saru wara d-digriet moghti fit-28 ta' Novembru 2006 meta l-konvenuta giet awtorizzata tipprocedi ghas-separazzjoni u fl-istadju fejn l-attur isostni li kienet giet maghluqa l-medjazzjoni, l-attur qieghed donnu jimplika li ebda ordni ma tista' tinghata mill-Qorti wara li jinghata d-digriet li bih wiehed mill-konjugi jigi awtorizzat jibda proceduri gudizzjarji ghall-firda personali sal-gurnata li tigi prezentata l-kawza. Il-Qorti ma taqbilx. M'huwiex possibbli li setghet qatt kienet l-intenzjoni tal-legislatur li ma jinghatawx ordnijiet fejn ikun mehtieg fl-intervall bejn id-data tad-digriet u d-data li tigi prezentata l-kawza tas-separazzjoni. Interpretazzjoni differenti tkun tfisser biss li ghal dak il-perjodu l-partijiet ma jkollhom ebda rimedju (bl-eccezzjoni dwar kwistjonijiet ta' hlas ta' manteniment u tgawdija tad-dar matrimonjali in kwantu hemm l-Artikolu 37 tal-Kodici Civili). Din il-Qorti m'hijiex disposta li tabbracja din it-tip ta' interpretazzjoni. Ir-regolament numru 4(13) tal-Avviz Legali 397 ta' l-2003: *"Minghajr pregudizzju ghas-subregolament (11) ta' dan ir-regolament, kull parti tista' filwaqt li jkunu ghadhom ghaddejjin il-proceduri ta' konciljazzjoni, medjazzjoni, jew stadji ta' qabel jew matul is-smigh tal-kawza, titlob lill-Qorti taghti dawk l-ordnijiet provvizorji jew tiddekreta tali provvediment jew mandat skond ma jistghu jkunu mehtiega biex tikkawtela kull interess li jista' jkollha"*. Dak li jissejjah bhala *"..stadji ta' qabel..."* (*pre-trial stage*) jidher li hu stadju wara li l-kawza tkun giet prezentata (ara regolament 7(4) ta' l-Avviz Legali 397 ta' l-2003) u jaghlaq wara li l-gheluq tal-proceduri bil-miktub kif definiti fl-istess regolamenti. Madankollu l-Qorti xorta hi tal-fehma li l-ligi ghandha tigi nterpretata fis-sens li mill-ghoti tad-digriet li jaghti permess sabiex issir azzjoni ta' separazzjoni sad-data li ssir il-kawza ta' separazzjoni, il-Qorti kompetenti ghandha l-gurisdizzjoni li taghti dawk il-provvedimenti li jkunu mehtiega fl-interess ta' kull wiehed mill-partijiet.

Fatt li jidher li rrikonoxxa l-attur stess li kif rajna, wara li nghalqet il-medjazzjoni baqa' wkoll jipprezenta r-rikorsi. Fir-rigward tal-kwistjoni tal-garaxx (f'paragrafu numru 7 tar-rikors guramentat l-attur jaghmel riferenza ghad-digriet li skond hu ma giex notifikat mill-Qorti), mill-atti tal-ittra numru 86/2006 jirrizulta li d-digriet tal-Qorti inghata waqt is-seduta tal-31 ta' Jannar 2007 li ghaliha kienu prezenti l-attur Francis Schembri u d-difensur tieghu (Dr. Joseph Grech). Dakinhar stess gie notifikat ukoll kopja tad-digriet mill-ufficjal ezekuttiv Joseph Xuereb li fir-riferta nizzel, *"Nghid u nizgura li xhin mort jiena Joe Xuereb marixxall u Mario Portelli marixxall ta' din il-Qorti u biex ninnotifika lil Francis Schembri ta' Neptune Bar u Restaurant xhin tajtu dan il-verbal hatfu minn idejja il-karta (dan il-verbal) u ghaffeg il-karta u irmija u sfida lili il-marixxal u qalli issa ma tkeccini mill-garage la inti u lanqas haddiehor....."*. Ghalhekk l-ilment ta' l-attur hu ghal kollox frivolu u fieragh. Jekk l-attur qieghed ukoll jippretendi li dak li sar wara t-28 ta' Jannar 2007 hu kollu null (ara l-ewwel talba tar-rikors guramentat) ghaliex il-kawza ta' separazzjoni ma saritx fit-terminu preskritt fl-Artikolu 37(5) tal-Kodici Civili, hawn ukoll m'ghandux ragun (ilment li l-attur kien ghall-ewwel darba qajjem waqt seduta li saret fl-20 ta' Frar 2007 fl-atti tal-ittra numru 86/2006). Kif rajna l-provvediment li qieghed jinvoka l-attur [Artikolu 37(5) tal-Kodici Civili] ma jissarrafx f'nullita' imma li l-provvediment ma jkunx jista' jigi ezegwit permezz ta' wiehed mill-atti ezekuttivi li tikkontempla l-ligi. Galadarba l-attur ibbaza l-ilment tieghu fuq dan il-provvediment, il-Qorti trid tiddecidi a bazi ta' l-istess u mhux fuq xi provvediment iehor. Li ssostni, kif ghamel l-attur, li digriet li ma jibqax titolu ezekuttiv hu null hu legalment skorrett.

"12. Fir-rigward ta' dak li gara fl-atti tal-ittra numru 15/2007 przentata fl-20 ta' Frar 2007 il-Qorti tosserva li:-

"(a) Hu minnu li l-Avviz Legali 397 ta' l-2003 jipprovdi li l-Qorti ghandha tordna li l-partijiet ghandhom jidhru quddiem medjatur sabiex il-partijiet jipprovaw jirrikonciljaw u fin-nuqqas jaslu ghal separazzjoni bonarja. Hekk sar meta l-Qorti tat id-digriet tat-23 ta' Frar 2007. L-Avviz Legali jipprovdi wkoll x'ghandu jsir mill-medjatur.

Ghalkemm hu minnu li l-medjatrici nominata mill-Qorti (Erika Cutugno) b'digriet moghti fit-23 ta' Frar 2007[6] ma ghamlitx laqgha flimkien mal-partijiet, ma jfissirx b'daqshekk li l-process ta' medjazzjoni hu difettuz. Il-medjazzjoni hi ntiza sabiex issehh rikonciljazzjoni u fin-nuqqas li l-partjiet jipprovaw jaslu ghal ftehim bonarju ta' separazzjoni. Mill-atti jirrizulta li fl-ittra numru 15/2007 il-medjatrici kienet l-istess wahda fil-medjazzjoni numru 86/2006. F'dawk l-atti jirrizulta li l-medjatrici kienet diga' iltaqghet mal-partijiet u b'nota prezentata fil-21 ta' Novembru 2006 iddikjarat li *"....hija kellha zewg laqaghat mal-partijiet u cioe fl-14 u fil-21 ta' Novembru 2006. Illi l-partjiet ma waslux ghal ftehim u ghalhekk il-medjazzjoni ghandha tinghalaq"*. Fil-fehma tal-Qorti jekk dawn il-laqghat sarux fl-atti tal-ittra numru 80/2006 (ara digriet numru 55/2006 datat 28 ta' Novembru 2006) jew fl-atti tal-ittra numru 86/2006 (ara digriet numru 54/2006 datat 28 ta' Novembru 2006) ma jaghmilx differenza in kwantu kien evidenti li f'dawn il-laqghat il-medjatrici stabbilit li ma kienx hemm possibilita' li l-partijiet jirrikonciljaw jew li ssehh separazzjoni bonarja. Inoltre, l-ahjar prova li m'hemmx lok ghal rikonciljazzjoni jew separazzjoni bonarja hi l-kwantita kbira ta' rikorsi li gew intavolati mill-kontendenti u n-numru ta' kawzi li diga' saru. Jidher li l-partijiet m'huma jaqblu **fuq xejn, lanqas fejn kellhom jigu celebrati l-ewwel tqarbina u l-grizma ta' wliedhom jew minn fejn kellhom jingabru t-tfal ghal skopjijet ta' access ta' l-attur**. It-tezi li hareg biha l-attur li l-medjazzjoni m'hijiex regolari ghaliex ma saritx laqgha quddiem il-medjatrici mhi xejn ghajr tentattiv iehor sabiex jipprova jikkumplika iktar l-affarijiet. F'dan il-kaz kien evidenti li ma kienx hemm skop li terga' ssir laqgha mal-partijiet ghaliex ma kien hemm l-ebda xaqq ta' dawl li ssehh rikonciljazzjoni jew xi separazzjoni bonarja. L-ahjar prova ta' dan hu l-bahar ta' rikorsi u kawzi li saru f'perjodu qasir. Bhala kawzi bejn il-konjugi Schembri hemm ukoll:-

"i. **Angelina sive Lina Schembri vs Francis Schembri** (Rikors numru 6/2007PC) li hi l-kawza ta'

[6] Mela l-Qorti mxiet skond ma jezigi r-regolament 4(3) ta' l-Avviz Legali 397 ta' l-2003.

separazzjoni u li fiha gew prezentati diversi rikors kemm ilha li giet prezentata fid-9 ta’ Marzu 2007.

“ii. **Angelina sive Lina Schembri vs Francis Schembri** (Cit. Numru 17/2006AE) li hi l-kawza ghas-separazzjoni tal-beni.

“iii. **Francis Schembri vs Angelina sive Lina Schembri** (Rikors numru 60/2007) li kienet tittratta c-celebrazzjoni ta’ l-ewwel tqarbina tat-tifla tal-kontendenti u deciza fit-2 ta’ Novembru 2007.

“F’dan ir-rigward il-Qorti tqies li m’hemm l-ebda irregolarita’ fil-proceduri ta’ medjazzjoni li bdew fl-20 ta’ Frar 2007 cjoe’ mal-prezentata tal-ittra mill-konvenuta. Il-laqgha li l-attur jippretendi li kellha ssir quddiem il-medjatrici ma setghet thalli l-ebda frott. Il-fatt li l-medjatrici setghet tappunta seduta ohra fl-atti tal-ittra numru 15/2007 kienet tkun semplici formalita’ u li ma setghet thalli l-ebda frott.

“(b) B’riferenza ghall-ilment l-iehor dwar id-digriet moghti mill-Qorti fit-2 ta’ Marzu 2007 fuq ir-rikors prezentat mill-konvenuta fl-20 ta’ Frar 2007, il-Qorti tqies li l-fatt li ma gietx segwita l-procedura kontemplata fl-Artikoli 37(2) u (3) tal-Kodici Civili ma jfissirx li hemm xi irregolarita’. Skond regolament numru 4(13) tal-Avviz Legali 397 ta’ l-2003: *“Without prejudice to subregulation (11), any party may during the pendency of the procedures in the conciliation, mediation, pre-trial or trial stage, request the Court to make such provisional orders or to issue such writ or warrant as may be necessary to safeguard its interest”*. Imkien f’dawn ir-regolamenti ma jinghad li fejn issir xi talba ghall-ghoti ta’ provvediment fil-kors tal-medjazzjoni allura l-Qorti trid tisma’ lill-partijiet, ghalkemm certament ikun floku li **skond ic-cirkostanzi u n-natura tal-kaz** il-partijiet jidhru wkoll quddiem il-qorti biex fejn ikun hemm bzonn jaghmlu sottomissjonijiet ulterjuri. Dan dejjem sabiex il-gudikant ikollu quddiemu l-kwadru komplet tal-fatti rilevanti kollha qabel jaghti provvediment u l-partijiet ikun qeghdin jinghataw l-opportunita’ li jaghmlu s-sottomissjonijiet taghhom.

Madankollu fil-fehma tal-Qorti r-riferenza li ghamel l-attur ghall-Artikoli 37(3) m'hijiex flokha. Inoltre, irid ukoll jinghad li l-Qorti kif presjeduta fl-atti tal-medjazzjoni numru 15/2007 kienet l-istess Qorti li ttrattat il-medjazzjoni numru 86/2006 prezentata fl-20 ta' Novembru 2006 u ghalhekk kienet a konoxxenza tal-fatti relatati ma' dan il-kaz. Altru milli kellha xenarju komplet tas-sitwazzjoni u kienet fl-ahjar posizzjoni li taghti l-provvediment li tat u li wara kollox kien rikors li jittratta talbiet li kienu diga' saru u nghatat ordni dwarhom fl-atti tal-medjazzjoni numru 86/2006. Jidher bic-car li l-Qorti kienet sodisfatta li kellha konjizzjoni tal-fatti kollha rilevanti b'mod li setghet tasal ghal decizjoni u dan il-fatt jirrizulta bl-iktar mod car mill-atti tal-medjazzjoni numru 86/2006 u inoltre mill-provi lanqas ma rrizulta li kien hemm xi kambjament ta' fatti mid-data tad-digriet li kien inghata fl-atti tal-medjazzjoni numru 86/2006 li bih ir-retta alimentarja giet awmentata ghas-somma ta' mitejn u hamsin lira Maltija (Lm250). Inoltre l-konvenuta stess spjegat l-iskop ghalfejnipprezentat l-ittra (medjazzjoni 15/2007) fl-20 ta' Frar 2007 fir-rikors li pprezentat kontestwalment; *"..... billi l-esponenti kienet ghadha tittama li tissepara bonarjament minn mal-intimat, lahhqu ghaddew ix-xahrejn kif preskritt bl-artikolu 7 tal-A.L. 397/2003, u t-terminu biex taghmel il-kawza lahaq ghadda"* u f'dak il-perjodu hekk qasir ma kien hemm l-ebda bdil ta' cirkostanzi. Fatt li ma gie bl-ebda mod kontestat mill-attur.

"Ghal dawn il-motivi l-Qorti qeghda taqta' u tiddecidi l-kawza billi:-

"a. Tilqa' l-eccezzjoni sollevata mill-konvenuta Registratur tal-Qorti tal-Magistrati (Ghawdex) u tiddikjara li m'hijiex il-legittimu kontradittrici u ghalhekk qeghda tilliberaha mill-osservanza tal-gudizzju.

"b. Tilqa' l-eccezzjoni sollevata mill-konvenuta u tichad it-talbiet tal-attur.

"Spejjez kollha huma a karigu tal-attur."

"7. Minn din is-sentenza appella, kif rajna, Francis Schembri. Huwa ghandu, bazikament, zewg aggravji, li jistghu jigu sintetizzati hekk:

"i. illi wara t-28 ta' Jannar 2007 id-digriet tat-28 ta' Novembru 2006 sar bla effett (ghax ma kenitx giet prezentata l-kawza ghas-separazzjoni), b'mod li wara l-imsemmija data (28/1/07) l-attrici ma setghetx tipprezenta rikorsi u tottjeni digrieti b'mod li tistrieh fuq l-imsemmi digriet tat-28/11/06; u

"ii. illi kwantu ghad-digriet wara l-ittra 15/07, u cioe` d-digriet tat-2 ta' Marzu 2007, dan ukoll kien null ghax ma saritx laqgha mill-medjatur kif trid il-ligi.

"8. Ghalhekk l-appellant qed jitlob li din il-Qorti tirriforma s-sentenza appellata billi filwaqt li tikkonfermaha f'dik il-parti fejn ir-Registratur tal-Qorti tal-Magistrati (Ghawdex) gie liberat mill-osservanza tal-gudizzju, thassarha u tirrevokaha fil-bqija u minflok tilqa' t-talbiet tieghu u tirrespingi l-eccezzjoni tal-konvenuta, bl-ispejjez taz-zewg istanzi kontra l-konvenuta appellata.

"9. Kwantu ghall-ewwel aggravju, il-posizzjoni legali korretta hija, fil-fehma ta' din il-Qorti, is-segwenti. Meta jkun hemm proceduri ta' medjazzjoni, id-digrieti "ancillari" (i.e. dwar manteniment *pendente lite*, kura u kustodja tat-tfal *pendente lite*, min ghandu jibqa' jghix fid-dar matrimonjali *pendente lite*) jistghu jinghataw mhux biss meta l-process ta' medjazzjoni jkun ghadu ghaddej, izda anke wara li dak il-process ikun inghalaq u wara li jkun inghata d-digriet li bih, fost affarijiet ohra, il-parti li tkun baghtet l-ittra lir-registartur tigi awtorizzata li tipprocedi fil-kontenzjuz. Tali digrieti jistghu jibqghu jinghataw <u>sa ma jiddekorri t-terminu msemmi fis-sub-artikolu (5) tal-Artikolu 37 tal-Kap. 16</u>. Wara li jkun skada dak it-terminu – normalment ta' xahrejn, pero` jista' jkun itwal, jew ikun originarjament ta' xahrejn u wara jigi prorogat – ma jkunux jistghu jinghataw aktar digrieti simili <u>fl-atti ta' dik il-medjazzjoni partikolari</u>. Bil-fatt, pero`, li jkun iddekorra l-imsemmi terminu, id-digrieti li jkunu nghataw <u>precedentement ghad-dekors tal-imsemmi terminu</u> ma

jitilfux is-sahha taghhom bhala “ordnijiet tal-Qorti” – l-unika haga li tigri wara li jiddekorri dak it-terminu hu, kif gustament osservat l-ewwel qorti, li jitilfu l-forza ta’ titolu ezekuttiv li nghatalhom bis-subartikolu (4) tal-imsemmi Artikolu 37. L-istess jinghad ghal digrieti moghtija wara li jkun iddekorra t-terminu: dawn jibqghu “ordnijiet tal-Qorti” sakemm ma jigux revokati jew dikjarati nulli minn qorti civili kompetenti. Hekk, per ezempju, digriet moghti fil-mori ta’ proceduri ta’ medjazzjoni ghall-hlas ta’ manteniment *pendente lite* jibqa’ jitqies bhala “ordni tal-qorti” ghall-finijiet ta’ proceduri penali li talvolta jistghu jigu istitwiti skond id-disposizzjoni relattiva tal-Kodici Kriminali (Art. 338(z), Kap. 9), sakemm dak id-digriet ma jigix revokat mill-qorti kompetenti (normalment l-istess qorti ta’ kompetenza civili li tkun emanat dak l-ordni)[7]. Issa, fil-kaz in dizamina jirrizulta li wara t-28 ta’ Jannar 2007 inghataw, fl-atti tal-ittra **86/2006**, diversi digrieti, fosthom dawk tat-30 ta’ Jannar 2007, tas-7 ta’ Frar 2007 u tat-12 ta’ Frar 2007. Il-qorti li tat dawn id-digrieti kellha, qabel xejn, tassigura ruhha li l-kawza fil-kontenzjuz, awtorizzata bid-digriet tat-28 ta’ Novembru 2006, kienet infethet, biex b’hekk ikun sodisfatt il-vot tas-subregola (13) tar-regola 4 tal-A.L. 397/2003 li jezigi li jkunu bdew, wara l-proceduri ta’ konciljazzjoni jew medjazzjoni, il-*“pre-trial or trial stages”* fil-kontenzjuz. F’dan is-sens, ghalhekk, u fit-termini kif hawn fuq spjegat, l-appellant ghandu ragun dwar dana l-ilment.

“10. L-appellant, pero`, m’ghandux ragun ghal dak li jirrigwarda t-tieni aggravju, u cioe` li d-digriet tat-2 ta’ Marzu 2007 (fl-atti tal-ittra 15/2007) huwa b’xi mod null, kif ukoll li huma nulli d-digrieti kollha sussegwenti ghal dak id-digriet. Kif gustament osservat l-ewwel qorti fis-sentenza appellata, il-fatt li l-medjatur (f’dan il-kaz kienet medjatrici) ikun, in bazi ghal xi ittra precedenti, diga` sema’ lill-partijiet u jkun ovvju li ma hemmx l-icken possibilita` ta’ medjazzjoni jew ta’ separazzjoni bonarja, ikun hela ta’ zmien ghal kulhadd li l-partijiet jergghu jigu kostretti jidhru quddiem il-medjatur. F’dan il-kaz, kif ukoll

[7] F’dan is-sens ukoll hija l-gurisprudenza kollha tal-Qorti ta’ l-Appell Kriminali – ara, fost ohrajn, is-sentenza recensjuri **Il-Pulizija v. Marco Attard**, App. Krim. 1/3/2004.

gustament osservat l-ewwel qorti, il-laqghat mal-medjatur effettivament saru, u tenut kont tat-trapass qasir ta’ zmien li kien hemm bejn ittra u ohra, kien irrilevanti jekk dawn il-laqghat sarux fl-atti ta’ l-ittra 86/2006 jew tal-ittra 15/2007[8]. Ghalhekk il-vot tar-regola 4(3) tal-A.L. 397/2003 ghandu jitqies li f’dan il-kaz gie sodisfatt.

“11. Ghall-motivi premessi, tiddisponi mill-appell interpost billi tirriforma s-sentenza appellata bil-mod segwenti: (a) thassarha u tirrevokaha in kwantu cahdet it-talba attrici sabiex jigi dikjarat li d-digrieti kollha li nghataw wara t-28 ta’ Jannar 2007 fl-atti tal-ittra 86/2006 huma nulli u bla effett, u minflok tiddikjara nulli u bla effett id-digrieti kollha li nghataw wara l-imsemmija data tat-28 ta’ Jannar 2007 fl-atti tal-ittra 86/2006; u (b) tikkonferma s-sentenza appellata fil-bqija. Kwantu ghall-kap ta’ l-ispejjez, din il-Qorti tipprovdi hekk: l-ispejjez tar-Registratur tal-Qorti tal-Magistrati (Ghawdex), kemm dawk ta’ l-ewwel istanza, kif ukoll, jekk hemm, dawk ta’ din l-istanza, ghandu jhallashom l-attur appellant Francis Schembri, u (b) l-ispejjez l-ohra kollha, kemm ta’ l-ewwel kif ukoll ta’ din l-istanza, ghandhom jithallsu bin-nofs (50:50) minn Francis Schembri u martu Angelina sive Lina Schembri.”

Ir-rikorrent Francis Schembri ressaq rikors ta’ ritrattazzjoni minn din is-sentenza li in forza taghha, ghar-ragunijiet minnu premessi, talab li din il-Qorti joghgobha;

“1. Thassar u tirrevoka s-sentenza minnha moghtija fl-10 ta’ Novembru 2008 fl-ismijiet **Francis Schembri v. Angelina Schembri u r-Registratur tal-Qorti tal-Magistrati ta’ Ghawdex**, fejn jirrigwarda t-tieni kap; u

“2. Konsegwentament, tordna s-smiegh mill-gdid tal-appell fl-ismijiet fuq premessi in kwantu jirrigwarda t-tieni aggravju tar-rikors ta’ l-appell ta’ l-esponenti u kwindi t-tieni kap tas-sentenza msemmija, stante illi jezistu r-ragunijiet kontemplati mil-ligi ghar-ritrattazzjoni skond id-

[8] Din il-kawza tant kienet ikkomplikata inutilment mill-partijiet li anke l-ewwel qorti spiccat hawwdet in-numru tal-ittri u rriferiet ghall-ittri 80/2006 u 86/2006.

disposizzjonijiet tal-Artikolu 811(l) tal-Kapitolu 12 tal-Ligijiet ta' Malta.

"Bl-ispejjez kontra l-intimtata Angelina Schembri."

L-intimata Angelina Schembri ressqet risposta li in forza taghha, ghar-ragunijiet minnha premessi, talbet li t-talbiet tar-ritrattand ghandhom jigu michuda bl-ispejjez kontra tieghu;
Issa, din il-Qorti, wara li semghet lid-difensuri tal-partijiet u rat l-atti kollha tal-kawza u d-dokumenti esebiti, sejra tghaddi ghad-decizjoni taghha billi f'dan l-istadju, tara jekk hemmx lok ghat-thassir tas-sentenza tal-10 ta' Novembru 2008, fit-termini tal-ewwel talba tar-rikorrenti;

Bil-presenti procedura, ir-rikorrent Francis Schembri qed jitlob ir-ritrattazzjoni ta' dik is-sentenza moghtija minn din il-Qorti (diversament komposta) fuq l-argument li dik is-sentenza kienet effett ta' zball li jidher mill-atti tal-kawza. L-artikolu invokat, l-Artikolu 811(l) tal-Kap. 12 tal-Ligijiet ta' Malta, jiddisponi li kawza tista' tigi ritrattata.

"jekk is-sentenza kienet l-effett ta' zball li jidher mill-atti jew mid-dokumenti tal-kawza.

Ghall-finijiet ta' dan il-paragrafu, jitqies li hemm dak l-izball, fil-kaz biss li d-decizjoni tkun ibbazata fuq is-suppozizzjoni ta' xi fatt li l-verita' tieghu tkun bla ebda dubju eskluza, jew fuq is-suppozizzjoni li ma jezistix xi fatt, li l-verita' tieghu tkun stabbilita' pozittivament, basta li, fil-kaz il-wiehed u l-iehor, il-fatt ma jkunx punt ikkontestat illi jkun gie deciz bis-sentenza".

L-istatut ta' ritrattazzjoni huwa rimedju eccezzjonali in kwantu jikkostitwixxi deroga mir-regola generali li *"res judicata pro veritate habetur"*. Konformement il-Qrati taghna dejjem sostnew li dan ir-remedju tant straordinarju ghandu dejjem jigi ristrett ghall-kazi kontemplati fil-ligi u li tinghata interpretazzjoni ristretta tal-ligi. Fis-sentenza moghtija fis-26 ta' April, 1993, minn din il-Qorti, kif dakinhar komposta, fil-kawza **Karmenu Mifsud Bonnici noe et v. John Scicluna noe et** gie osservat li *"L-istitut*

ta' ritrattazzjoni huwa wiehed specjalissimu li jippermetti li kawza tigi ezaminata ghat-tielet darba. L-organizzazzjoni ta' l-ordni gudizzjarju fl-istruttura taghha hija ta' zewg gradi – prim istanza u appell – mentri r-ritrattazzjoni tintroduci t-tielet grad bhala mizura eccezzjonalissima intiza principalment biex tigi evitata ingustizzja cara u palezi, minhabba fatturi li jkunu jew sfuggew l-ezami ta' l-ewwel istanza jew taz-zewg istanzi jew li jkunu issopravvenew, basta li f'ebda kaz dawn il-fatturi ma jkunux dovuti ghan-negligenza procedurali ta' min jitlob ir-ritrattazzjoni".

Din il-Qorti, diversament preseduta, fis-sentenza moghtija fis-7 ta' Marzu, 1992 fil-kawza **Mark Causon v. Carmel Portelli noe et**, b'rispett lejn il-principji hawn fuq enuncjati osservat li *"Il-gurisprudenza taghna konstantement irriteniet li r-rimedju tar-ritrattazzjoni huwa wiehed straordinarju, in kwantu jikkostitwixxi deroga ghall-principju fondamentali li l-gudikat jikkostitwixxi ligi bejn il-kontendenti, u dan indipendentement mill-fatt jekk dak il-gudikat jirrispekkjax kompletament il-verita` jew il-gustizzja. Il-guristi Rumani kienu jesprimu dan il-kuncett bil-massima res judicata pro veritate habetur … Minn dak li ntqal isegwi li r-regoli li jiggvernaw ir-rimedju tar-ritrattazzjoni huma ta' interpretazzjoni strettissima* (Koll. Vol. XXVII – I – 818). *Diversament, taht il-pretest ta' ritrattazzjoni, il-litigant sokkombenti jkun jista' jerga jiftah il-kawza, u hekk, indirettament johloq ghalih tribunal tat-tielet istanza* (Koll Vol. XLIII – I – 227) *haga li mhux permessa mill-ligi"*.

Fil-kuntest ta' dawn il-principji generali issa rridu nezaminaw r-ragunijiet imressqa mir-rikorrenti *in sostenn* tat-talba tieghu ghar-ritrattazzjoni.

Ir-rikorrenti, kif inghad, qed jibbaza t-talba tieghu fuq l-allegat zball ta' din il-Qorti li ma qiesitx il-fatt oggettiv li l-medjatrici mahtura ma ghamlet ebda laqgha mal-partijiet, u li l-Qorti qatt ma appuntat ghas-smiegh tal-partijiet l-ittra ta' Angelina sive Lina Schembri li tat bidu ghal proceduri ta' firda personali minn ma' zewgha.

Ghar-rigward tat-talba bazata fuq zball ta' fatt intqal fil-kawza **Mifsud v. Zahra** deciza minn din il-Qorti fit-18 ta' Gunju, 1954 (Vol. XXXVIII.I.323), illi mill-ezami ta' l-imsemmija dispozizzjoni tal-ligi jirrizulta illi, biex l-izball ta' fatt jaghti kawza ghar-revokazzjoni tas-sentenza, jehtieg, kif jikteb Mattirolo – (1) Illi l-izball ikun zball materjali ta' fatt, u mhux zball ta' kriterju jew ta' interpretazzjoni; (2) Illi l-izball jirrizulta mill-atti u dokumenti tal-kawza, u ghalhekk hija assolutament inammessibbli l-produzzjoni ta' atti u dokumenti godda biex tigi fornita l-prova ta' l-izball; (3) Illi l-istess zball ikun manifest, tali, *cioe*`, li jimergi mis-semplici konfront bejn id-dikjarazzjonijiet tas-sentenza u l-atti u d-dokumenti tal-kawza; b'mod li jkun jidher prodott eskluzivament mis-semplici inavertenza tal-gudikant; (4) Illi l-izball ikun iddetermina d-decizjoni, jigifieri illi s-sentenza, vizjata b'dak l-izball, ma tistax tigi sorretta minn xi ragunijiet ohra indipendenti minn dik zbaljata; u (5) Illi l-ezistenza jew inezistenza tal-fatt li fih manifestament ikun zbalja l-gudikant ma tkunx punt kontradett u diskuss bejn il-partijiet, u li fuqu s-sentenza tkun ippronunzjat ruhha.

Fil-kawza **Borg v. Borg**, deciza minn din il-Qorti fis-7 ta' April, 1998, inghad b'approvazzjoni tat-taghlim ta' Mortara illi *"l'errore di fatto e' un vero errore dei sensi; il magistrato ha creduto di vedere negli atti quel che non esiste o ha fondato la sua convinzione sul presupposto della inesistenza di quel che avrebbe subito veduto se avesse esercitato gli occhi del corpo e dell'intelletto sulle carte del processo"*.

Fil-kawza **Cassar v. Azzopardi**, deciza minn din il-Qorti fid-29 ta' April, 1996, inghad, b'approvazzjoni tat-teorija ta' Galdi, illi *"Il guidice ha il debito di giudicare secundum allegata et probata e percio' l'errore gli e' imputabile e vizia la sentenza quando risulta dagli atti che gli sono stati presentati. Ma il guidice non ha l'obbligo di indovinare il contenuto di documenti o atti che non furono legalment sottoposti ai suoi riguardi"*.

Kif taraha din il-Qorti zball konsimili, kif rikjest mil-ligi, u kif definit u interpretat fid-dottrina u l-gurisprudenza, mhux ravvizat fil-fattispecie ta' dan il-kaz. Fil-fatt minn qari tas-

sentenza ta' din il-Qorti issa ritrattata, jidher car li din il-Qorti kienet konxja tal-mod ta' kif sehhew l-affarijiet quddiem il-medjatrici u l-ewwel Qorti. In-nuqqas tal-medjatrici li tisma' lill-partijiet fl-atti tal-medjazzjoni numru 15/2007 kien, fil-fatt punt diskuss u trattat minn din il-Qorti ghal fini tad-decizjoni taghha. Fil-fatt din il-Qorti kienet konxja mill-fatt li l-medjatrici f'dan il-kaz, ma sejhitx laqgha tal-partijiet, u, allura la ppruvat twassal lill-partijiet ghal rikonciljazzjoni u lanqas biex jaslu ghal ftehim li jaghmlu kuntratt ta' firda personali konsenswali.

Dan, fil-fatt kien wiehed mill-aggravju tal-appellanti quddiem din il-Qorti. Din il-Qorti, pero`, wara li qieset li bejn il-partijiet kienet diga` ftit ta' zmien qabel, sehhet procedura ta' medjazzjoni kif trid il-ligi, (u dan ammettewh il-partijiet fl-udjenza tas-17 ta' Ottubru 2007, quddiem l-ewwel Qorti), rat li jkun hela ta' hin li l-partijiet jergghu jigu kostretti jidhru quddiem il-medjatur meta diga` gie stabbilit li ma kienx hemm l-icken possibbilta` ta' medjazzjoni jew separazzjoni bonarja. Dan in-nuqqas tal-medjatur kien allura, il-<u>meritu stess</u>, li fuqha din il-Qorti tat is-sentenza taghha, u kwindi mhux kaz li l-gudikanti ma rawhx dak li kien jirrizulta mill-atti jew raw xi haga li ma kienitx fl-atti. Fil-fatt, din il-Qorti ghamlitha cara fl-udjenza tat-3 ta' Novembru 2008, li hija kienet se toqghod unikament fuq l-atti kif jirrizultaw fil-process ta' din il-kawza u hu dak li ghamlet din il-Qorti fis-sentenza taghha.

Ghar-rigward tal-allegat nuqqas tal-Qorti adita bit-talba ghall-firda personali li tappunta l-istess ghas-smiegh, din il-Qorti tinnota li, mill-atti ma jidhirx li r-rikorrent appellant kien ressaq dan l-ilment bhala aggravju quddiem din l-istess Qorti, u ghalhekk fir-rigward, din il-Qorti zgur li ma gietx indotta f'xi zball ta' fatt. Barra minn dan, jekk, kif qed isostni l-istess rikorrenti, dan "in-nuqqas" kien johrog mill-atti (ghalkemm ma kienx jirrizulta <u>direttament</u> mill-atti <u>ta' din</u> il-kawza li ghalihom illimitat ruhha din il-Qorti minghajr opposizzjoni da parti tal-partijiet) u gie injorat minn din il-Qorti, ma jirrizultax li dan l-izball kien iddetermina s-sentenza, peress li d-decizjoni ta' din il-Qorti kien bazat fuq ic-cirkostanza li minhabba t-trapass ta' zmien qasir bejn l-ewwel u t-tieni ittra ghall-medjazzjoni, ma kienx

jehtieg li l-proceduri kontemplati fil-ligi jigu ripetuti, u la darba l-process regolari ta' medjazzjoni ma kienx, wara l-ewwel ittra, wassal ghal xi rizultat pozittiv, kien ikun hela ta' zmien li dak il-process jigi ripetut wara t-tieni ittra. Kien dan il-hsieb wara d-decizjoni ta' din il-Qorti, u fil-fehma ta' din il-Qorti, dan il-hsieb kien jattalja man-'nuqqas' tal-Qorti fil-meritu li tisma' lill-partijiet, anke jekk dan kien mehtieg u kienet flokha r-riferenza li ghamel ir-rikorrent ghall-Artikolu 37(3) tal-Kodici Civili (li jidher li japplika biss ghall-ordnijiet *pendente lite* fit-termini tal-proviso ghall-Artikolu 37(1) tal-istess Kodici u mhux ghad-digriet ta' awtorizzazzjoni wara medjazzjoni).

Dwar x'sehh verament fl-atti tal-medjazzjoni tal-ewwel ittra (dik bin-numru 86/2006), din il-Qorti ma tistax tikkumenta, peress li kull ma jirrizulta mill-atti hu li l-medjatrici kkonkludiet il-process ta' medjazzjoni wara li ddikjarat li 'il-partijiet ma wasslux ghal ftehim'. Id-difensuri tal-partijiet ghamlu diversi stqarrijiet dwar effettivament x'gara fl-atti ta' dik l-ewwel ittra pero`, bhala prova ma jirrizultax hlief ir-riferenza mill-ewwel Qorti ghan-nota tal-medjatrici wara li ghalqet il-process tal-medjazzjoni, u l-verbal tal-partijiet fl-udjenza tas-17 ta' Ottubru 2007, quddiem l-ewwel Qorti fis-sens li qablu li saru proceduri ta' medjazzjoni numri 86/2006 u 15/2007 u li fit-tieni medjazzjoni "ma sarux seduti"; ma giex registrat li fl-ewwel medjazzjoni ma sarux seduti. Kwindi mill-atti ta' din il-kawza, ghandu jirrizulta li l-process tal-ewwel medjazzjoni kien sehh b'mod regolari, u dak li ddecidiet din il-Qorti f'din il-kawza kien li, fuq l-interpretazzjoni taghha tal-artikolu rilevanti in materja (partikolarment Artikolu 4(3) u (4) tal-Avviz Legali 397/03), ma tirravizax nullita` mill-fatt li fit-tieni process ta' medjazzjoni, li sehh ftit wara l-ewwel wiehed, ma jkunux inzammu seduti mill-medjatur. Din il-Qorti ma ghamlet ebda zball fis-sens tal-ligi, izda biss interpretat il-ligi applikabbli ghall-fatti li rrizultaw fl-atti.

Ghaldaqstant, ghar-ragunijiet premessi, tiddisponi mir-rikors tar-rikorrent Francis Schembri billi tichad l-istess u kwindi tichad it-talba ghar-ritrattazzjoni tal-kawza fl-ismijiet premessi deciza minn din il-Qorti fl-10 ta' Novembru 2008, bl-ispejjez kontra l-istess ritrattand.

< Sentenza Finali >

---------------------------------TMIEM---------------------------------